

ZATWIERDZAM

Joanna Gierulska

Dyrektor Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej

.....

Warszawa, 05.11.2020 r.

**Protokół z posiedzenia Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów
Wiejskich na lata 2014-2020 w dniu 3 września 2020 r.**

W dniu 3 września 2020 r. odbyło się posiedzenie Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (KM PROW), któremu przewodniczyła Pani Joanna Gierulska, dyrektor Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej z upoważnienia Pana Ryszarda Kamińskiego, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW).

Pani dyrektor Joanna Gierulska rozpoczęła dwunaste posiedzenie KM PROW 2014-2020, informując, że jest to zarazem pierwsze posiedzenie w formie wideokonferencji z wykorzystaniem aplikacji MS Teams oraz że spotkanie jest nagrywane, w celu wiernego odzwierciedlenia dyskusji i przygotowania protokołu ze spotkania.

Następnie zostały przekazane informacje formalne, dotyczące pism, które zostały wysłane do członków KM PROW, tj. zawiadomienie o terminie i miejscu posiedzenia, projekt porządku obrad oraz materiały przewidziane do rozpatrzenia.

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała także o zmianie, terminu z 30 czerwca na 30 września, na przesłanie *Rocznego sprawozdania z wdrażania PROW 2014-2020 za rok 2019*.

Pani dyr. J. Gierulska poinformowała, że do przesłanych materiałów oraz porządku obrad nie zgłoszono uwag. Jeden z członków KM PROW zwrócił się z prośbą o przedstawienie podczas posiedzenia, informacji dotyczącej przepisów przejściowych i stanu prac nad nowym okresem programowania na lata 2021-2027.

Porządek obrad Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w dniu 3 września 2020 r.

1. Przyjęcie porządku obrad.
2. Podjęcie uchwały w sprawie zmian Regulaminu Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
3. Podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia Rocznego sprawozdania z wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za 2019 rok.
4. Podjęcie uchwał w sprawie zmiany Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
5. Przedstawienie informacji na temat stanu realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 wraz z omówieniem stopnia wykonania zasady n+3.
6. Sprawy różne.

Przed przyjęciem porządku obrad Pani dyr. J. Gierulska poinformowała o kwestiach organizacyjnych dla spotkania, w tym m.in. o sposobie zabierania głosu w trakcie posiedzenia oraz głosowania nad uchwałami.

Pan Paweł Ściański, zastępca dyrektora Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), potwierdził, kworum niezbędne do prowadzenia i procedowania uchwał KM PROW 2014-2020.

Ad. 2

Uchwała nr 178 w sprawie zmian Regulaminu Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Pani dyrektor Joanna Gierulska poinformowała o zmianach regulaminu KM PROW, polegających na umożliwieniu organizacji posiedzeń Komitetu z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej oraz zmianie technicznej polegającej na dostosowaniu nazwy departamentu obsługującego posiedzenia Komitetu, w związku ze zmianami organizacyjnymi w MRiRW.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Ad. 3

Uchwał nr 179 w sprawie zatwierdzenia Roczego sprawozdania z wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za rok 2019.

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała o jednej autopoprawce do sprawozdania, dodając, że jest to kwestia czysto techniczna, tzn. chodzi o dodanie w rozdziale **3a na s. 80** sprawozdania i w streszczeniu sprawozdania, fragmentu o wdrożeniu nowej delimitacji ONW. W części dot. najbardziej istotnych propozycji modyfikacji PROW 2014-2020 dodaje się punkt informujący o „wprowadzeniu nowej delimitacji ONW, na podstawie kryteriów biofizycznych oraz zwiększenie wsparcia ONW typ górski i specyficzny dla gospodarstw utrzymujących odpowiednią obsadę zwierząt.”

Pan Paweł Ściański, zastępca dyrektora WPR, zaprezentował informacje dot. sprawozdania z wdrażania PROW 2014-2020 za rok 2019. Poinformował o podstawach prawnych oraz zaznaczył, że zgodnie ze zmianą rozporządzenia 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) został wydłużony termin na przekazanie rocznego sprawozdania do KE z 30 czerwca na 30 września.

Dodatkowo w sposób syntetyczny zostały zaprezentowane informacje zawarte w przedmiotowym sprawozdaniu.

Pan Roman Izdebski, przedstawiciel Polskiej Izby Technologii i Wyrobów Naturalnych, stwierdził, że trudno jest oceniać postęp wdrażania w jednym roku, ponieważ są to działania bardzo złożone o wieloletnim charakterze. Ponadto stwierdził, że samo sprawozdanie jest mało czytelne. Dodatkowo wyraził zaniepokojenie niektórymi wskaźnikami realizacji działań np. „Szkolenia” (tj. „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”) czy „Współpraca” w których to działaniach wskaźnik realizacji wynosi poniżej 1% przy jednoczesnych wysokich wartościach tego wskaźnika w wybranych innych działaniach np. wskaźnik dotyczący infrastruktury na wsi czy rent strukturalnych. Zwrócił się z zapytaniem dot. możliwości rozwiązania tych problemów. Dodatkowo zwrócił się z zapytaniem, czy środki na infrastrukturę pochodzą tylko z PROW 2014-2020 czy też z funduszy strukturalnych. Ponadto wskazał na brak pogłębionej analizy PROW 2014-2020 dotyczącej przyczyn niskiego wykorzystania środków w niektórych działaniach a także na podział środków finansowych dokonanych przez KE, które nie uwzględniają sytuacji poszczególnych państw. Dla przykładu poinformował w kontekście informacji zawartych w sprawozdaniu dot. wzrostu zatrudnienia w rolnictwie, że w okresie 2015-2018, ubyło w Polsce ok. 200 tyś. gospodarstw rolnych.

Pani dyrektor Joanna Gierulska, odniosła się do wypowiedzi Pana R. Izdebskiego informując, że jeżeli chodzi o planowanie środków finansowych, podejmowane są zmiany w tym zakresie, poprzez realokację, tak by móc jak najlepiej wydatkować środki finansowe i tym samym stanowi to odpowiedź na zmieniającą się sytuację. Działania infrastrukturalne są w całości finansowane z PROW 2014-2020. Ponadto udzieliła wyjaśnień, że w przypadku działania „Współpraca” na końcowym etapie znajduje się weryfikacja wniosków o przyznanie pomocy w ramach naboru wniosków, który rozpoczął się w styczniu br. i gdzie zostało złożono 150 wniosków. Dodatkowo w ramach „Współpracy” zostało wprowadzone nowe działanie na rzecz „krótkich łańcuchów dostaw”, co będzie miało wpływ na wydatkowanie środków. Planowane są też kolejne nabory. Budżet tego działania także został zwiększony. Jeżeli chodzi o działanie „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”, to pod koniec lipca br. na stronie internetowej ARiMR zostało opublikowane ogłoszenie o zamówieniu w trybie przetargu nieograniczonego na "wyłonienie Beneficjenta poddziałania 1.1 „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020.

Pan Paweł Ściański, zastępca dyrektora WPR, w odniesieniu do wypowiedzi Pana R. Izdebskiego dot. „nieczytelnego sprawozdania”, poinformował, że w sprawozdaniu, zawarte są zarówno wartości skumulowane obrazujące efekty wdrażania od początku PROW 2014-2020 jak i oddzielnie dla roku 2019, natomiast tabele wskaźnikowe prezentowane są kumulatywnie.

Pani Edyta Wieczorkiewicz-Dudek, zastępca dyrektora Departamentu Strategii, Transferu Wiedzy i Innowacji, przedstawiła informacje dot. zakończonych i trwających naborów w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”. Poinformowała także, że planowany jest kolejny nabór wniosków, dlatego też w tym roku zostanie zebrane zapotrzebowanie na tematy szkoleń. Dodała również, że trwają zaawansowane prace nad projektem dot. demonstracji w rolnictwie ekologicznym oraz kolejnym, dot. demonstracji dla bydła mięsnego. Poinformowała, że rozważana jest również realokacja środków na działanie

„Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw”.

Pan Roman Izdebski, odniósł się do danych dot. działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” i procentowego limitu wykorzystania środków na poziomie 0,82 oraz zwrócił się z zapytaniem czy jest szansa by wykorzystać w 100% alokację środków.

Pani Edyta Wieczorkiewicz-Dudek, zastępca dyrektora Departamentu Strategii, Transferu Wiedzy i Innowacji, poinformowała, że jeżeli środki z tego działania nie zostaną wykorzystane w całości, to jest propozycja przesunięcia ich na działanie dot. doradztwa. Jednocześnie zaznaczyła, że w przypadku demonstracji, operacje te będą znacznie droższe niż standardowe szkolenia, a koszty będą znane po ich oszacowaniu przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dodała również, że planowana jest realizacja kolejnych operacji (łącznie ok 10 tematów) w ramach demonstracji.

Następnie Pana Roman Izdebski poprosił o przedstawienie tematyki demonstracji, a zwłaszcza czy planowany jest temat z zakresu zastosowania naturalnych technologii, np. wykorzystania probiotyków.

Pani Edyta Wieczorkiewicz-Dudek, zastępca dyrektora Departamentu Strategii, Transferu Wiedzy i Innowacji, poinformowała, że tematy szkoleń nie obejmują probiotyków.

Pani Dorota Metera, przedstawiciel organizacji na rzecz rozwoju wsi wskazany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego, zwróciła się z prośbą o przekazanie listy tematów demonstracji z zakresu rolnictwa ekologicznego.

Pan Roman Izdebski, zwrócił się z pytaniem dot. stanu realizacji działania 4.1 tj. inwestycji w ochronę wód przed azotanami i limitu wykorzystania środków na poziomie 0,88%. Zwrócił się z prośbą o wyjaśnienia dot. niskiego poziom wykorzystania środków w ramach tego działania.

Pan Paweł Ściański, zastępca dyrektora WPR, poinformował, że na początkowym etapie wdrażania tego instrumentu nie wszystkie obszary kraju były uprawnione do korzystania z tego rodzaju pomocy. Dopiero od 2018 obszar całego kraju został uprawniony do korzystania z tego instrumentu.

Uchwała wraz z autokorektą została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta, przy dwóch głosach wstrzymujących się.

Ad. 4

Uchwała nr 180 w sprawie uchylecia Uchwały Nr 165 Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dnia 24 marca 2020 r. w sprawie zmian „Planu finansowego” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Pani dyrektor Joanna Gierulska poinformowała, że konieczność uchylecia Uchwały Nr 165, wynika z potrzeby dokonania dodatkowych realokacji w ramach poszczególnych działań

PROW 2014-2020 oraz, że uchwała nr 165 nie była przekazana do KE w pakiecie zmian PROW 2014-2020 dot. COVID-19.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała nr 181 w sprawie zmian Planu finansowego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014– 2020.

Pani dyrektor Joanna Gierulska poinformowała, że dzięki dokonaniu proponowanych realokacji środków nastąpi lepsze dopasowanie budżetów poszczególnych instrumentów do rzeczywistych potrzeb. Wskazała, że pierwsza zmiana dotyczy budżetu działania „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami” (działania M13, płatności ONW). Obecnie procedowane, tzw. przepisy przejściowe umożliwiają przeprowadzenie nowych naborów w 2021 r. Szacowane płatności ONW w roku 2021 wyniosą ok. 345 000 000 EUR. Z bieżącej analizy wdrażania płatności ONW wynika, że z obecnego budżetu przeznaczonego na realizację tego działania po planowanym naborze wniosków w 2021 r. brakuje ok. 331 000 000 EUR (ok. 210 600 000 EUR środków EFRROW). Prognozowane nadwyżki środków, po sfinansowaniu kampanii 2021 r., w pozostałych działaniach PROW umożliwiają przesunięcie na ONW brakującej kwoty 331 000 000 EUR, m.in. z działań środowiskowych tj.: M08, M10 czy M11.

Następnie Pani dyrektor Joanna Gierulska zaprezentowała dalsze zmiany, które dotyczyły zwiększenia budżetu następujących działań:

- „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” o 40 000 000 euro.
- "Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000" (działanie M04, poddziałanie 4.1) o kwotę 23 000 000 euro.
- „Gospodarka wodno-ściekowa” (działanie M07, poddziałanie 7.2) o 48 000 000 euro.
- „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej”, (działanie M06) „Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej” (poddziałanie 6.4), w typie operacji „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” jest konieczne dla uzupełnienia alokacji środków przed planowanym kolejnym naborem wniosków.
- „Dobrostan zwierząt” (działania M14) niezbędnym jest realokowanie środków na działanie M14 w kwocie ogółem ok. 84 000 000 EUR, co pozwoli na objęcie wsparciem wszystkich rolników, którzy przystąpili do działania M14 w kampanii 2020 oraz przeprowadzenie kolejnego naboru wniosków w roku 2021.

Pani Dyrektor Joanna Gierulska wyjaśniła, że wyżej wymienione środki pochodzą będą z:

- 200 000 000 euro z operacji typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” (działanie M04, poddziałanie 4.1);
- 90 000 000 euro z "Restrukturyzacji małych gospodarstw" (działanie M06, poddziałanie 6.3).

Pani Dorota Metera, stwierdziła, że po raz kolejny zabierane są środki finansowe z działania „Rolnictwo ekologiczne” bez wcześniejszych konsultacji. Dodała, że jest to niezrozumiałe zwłaszcza, że kolejna uchwała dotyczy zwiększenia stawek płatności, przy jednoczesnym zmniejszeniu budżetu działania o 153 mln euro. Dodatkowo Pani D. Metera zwróciła się z prośbą o podanie gremiów, z którymi konsultowano się podczas pisania przedmiotowej uchwały. Pani D. Metera poinformowała, że nie dostała odpowiedzi na swoje pytanie zadane na czacie, dot. tematyki demonstracji w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz poprosiła o ich przesłanie e-mailem. Dodatkowo poinformowała, że biorąc obecną sytuację takie demonstracje mogą być bardzo dobrym rozwiązaniem. W odniesieniu do zmniejszenia budżetu na rolnictwo ekologiczne, Pani D. Metera odniosła się do strategii „Europejskiego Zielonego Ładu”, który zakłada zwiększenie do 25% na rolnictwo ekologiczne. Podsumowując stwierdziła, że Polska jest na szarym końcu, a np. Austria już osiągnęła 26%. Obecne działania są na szkodę rolników ekologicznych.

Udzielając wyjaśnień Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że uchwała nr 181 zakłada przesunięcia, które już były proponowane w uchwale nr 165, przy czym obecna zakłada mniejsze przesunięcia z działania „Rolnictwo ekologiczne” nie pierwotnie przewidywano.

Pani Joanna Czapla, dyrektor Departamentu Płatności Obszarowych, wyjaśniła, że w związku ze wzrostem stawek płatności ekologicznych, dokonywane jest zmniejszenie redukcji, które były pierwotnie zakładane w uchwale nr 165. Zabierane jest o 25 000 000 euro mniej niż było pierwotnie zakładano. Te środki będą przeznaczone na zwiększenie stawek płatności, o których mowa będzie w kolejnej uchwale.

Podsumowując Pani dyr. Joanna Gierulska, poinformowała, że e-mailem zostaną przesłane tematy dot. demonstracji z zakresu rolnictwa ekologicznego natomiast stawki płatności dla rolnictwa ekologicznego, zostaną zaprezentowane w kolejnej uchwale.

Pan Paweł Ściański zastępca dyrektora WPR, odniósł się do kwestii dotyczącej konsultacji przedmiotowej uchwały i poinformował, że zgodnie z przepisami, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest zobligowany do skonsultowania projektu uchwały z członkami KM PROW 2014-2020 i właśnie teraz jest formalny etap konsultacji projektu uchwały. W składzie KM PROW 2014-2020 są również organizacje rolnicze, z zakresu środowiska, które biorą udział w dyskusji.

Pani dyr. Joanna Gierulska odniosła się do procentowego udziału zaproponowanego w ramach „Europejskiego Zielonego Ładu” i poinformowała, że jest to na etapie dyskusji w zakresie udziału poszczególnych państw. Nie jest to taki sam procent dla wszystkich państw.

Pani Ewa Malinowska, przedstawicielka KE, poinformowała uczestników Komitetu o spotkaniu przygotowawczym, które odbyło się przed posiedzeniem KM PROW 2014-2020, w którym uczestniczył także Pan Michael Pielke. Pani Ewa Malinowska poinformowała, że KE zgłasza zastrzeżenia do przedmiotowej uchwały dotyczące transferów środków finansowych z działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, tj. z działań nr 8, 10 i 11. KE poprosiła o szersze uzasadnienie tych zmian w kontekście strategii KE dot. „Europejskiego Zielonego Ładu”. Zgłoszono także obawy dot. zaproponowanych przesunięć, dlatego też konieczne są dodatkowe

wyjaśnienia i przedstawienie informacji dot. osiągnięcia zakładanych celów pomimo zmniejszenia budżetów działań. KE poprosiła również o dodatkowe informacje w zakresie wdrażania przedmiotowych działań, zwłaszcza o podanie przyczyn niewykorzystania budżetu oraz informacji dot. zainteresowania beneficjentów ww. instrumentami. Pani Ewa Malinowska poinformowała członków KM PROW, że wyjaśnienia zostały zaprezentowane podczas spotkania przygotowawczego przed Komitetem, jednak KE zwraca się z prośbą o modyfikację zapisów w tym zakresie.

Pani dyrektor Joanna Czapla poinformowała, że w czasie obecnego okresu programowania były podejmowane działania, które miały na celu zwiększenia zainteresowania rolnictwem ekologicznym, m.in. działania upraszczające. Zmiany służyły także podaży produktów ekologicznych. Dokonano także zmiany w celu eliminacji pewnych nadużyć. Jednak najważniejsze zmiany dotyczyły zwiększenia zachęt, zwiększono stawki ekologiczne do pełnych wyliczonych a obecnie proponowana jest zmiana tych stawek. Wyjaśniła, że poprzednie stawki były liczone na podstawie danych z lat 2010-2012.

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała o pytaniach zadawanych na czacie z prośbą o ustosunkowanie się do nich przez dyr. Joannę Czaplę.

Pani Magdalena Nowicka, zastępca dyrektora Departamentu Klimatu i Środowiska, poinformowała, że po zmniejszeniu budżetu, który jest zaproponowany w omawianej uchwale, pozostaną wystarczające środki finansowe w PROW 2014-2020 na sfinansowanie całości dotychczasowych zobowiązań i zobowiązań prognozowanych dla naborów wniosków z 2020 r. i 2021 r. do roku 2021 włącznie bez konieczności wprowadzenia jakichkolwiek ograniczeń w zakresie ich wdrażania. Powiedziała, że oczekiwanym byłoby wykorzystanie w całości budżetu obydwu działań, jednak nie będzie to możliwe i dotyczy to głównie działania leśnego. Planując budżet tego działania, brane były pod uwagę doświadczenia przy jego wdrażaniu w poprzednim okresie programowania. Obecnie zainteresowanie jest na dużo niższym poziomie. Dodatkowo dyr. Magdalena Nowicka przypomniała, że w ubiegłym roku zastała utworzone nowe działanie leśne dot. zwiększania potencjału ekologicznego obszarów leśnych. Podsumowując, wyraziła przekonanie, że mimo realokacji, wskaźniki powierzchniowe zostaną zrealizowane. Poinformowała także, że uzasadnienia do dwóch uchwał zostaną zmodyfikowane.

Pan Krzysztof Kwatera, przedstawiciel organizacji na rzecz rozwoju wsi wskazany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego, poparł stanowisko p. Doroty Metery. Poinformował, iż podczas wcześniejszej konsultacji uchwały nr 165 część członków KM PROW była jej przeciwna. Ponadto podkreślił znaczenie produktu tradycyjnego i ekologicznego. Stwierdził, że rynek produktów tradycyjnych będzie zyskiwał na znaczeniu oraz, że ludzie potrzebują identyfikacji produktu. Ważny będzie też kolejny nabór w zakresie krótkich łańcuchów dostaw.

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że MRiRW zdaje sobie sprawę ze znaczenia, m.in. produktów tradycyjnych. oraz że można pozostawić te środki w ramach poszczególnych działań, jednak może się okazać, że nie zostaną one wydatkowane.

Pani Dorota Metera, poinformowała, że nie potwierdza uproszczenia procedur. Ponadto *ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem COVID-19 (...)* nie działa. Zwróciła się także z prośbą o dialog w sprawie wykazu producentów przekazywanego do ARiMR. Odniosła się także do opóźnionej kontroli, która ma być prowadzona w trybie zdalnym. Zwróciła także uwagę, że wykaz producentów nie powinien być utworzony na podstawie kontroli prowadzonej w trybie zdalnym oraz że nadużycia nie zostały wyleminowane. Dodatkowo zwróciła się z prośbą o organizację spotkania w sprawie aktualnej sytuacji w rolnictwie ekologicznym, uproszczenia procedur i uczciwości w całym systemie wypłat.

Pani dyr. Joanna Czaplą, w odniesieniu do budżetu na działanie „Rolnictwo ekologiczne” powiedziała, że budżet był przeszacowany, ponieważ zawierał środki na finansowanie zobowiązań w okresie n+3. W związku z powyższym środki te zostaną przesunięte na inne działania. Wyjaśniła, że przeprowadzanie kontroli w trybie zdalnym, było propozycją KE. Uproszczenia były przeprowadzone, jednakże jednostki certyfikujące muszą przekazywać wykazy do ARiMR. Poinformowała także o przeprowadzonej ankiecie i jej wynikach, tj. braku konieczności dokonywania zmian w roku 2020. Poinformowała, że przewidywane jest spotkanie dot. sytuacji w rolnictwie ekologicznym, którego adresatami będą jednostki certyfikujące i Agencja. Poinformowała, że prace będą dotyczyły uproszczeń w zakresie danych przekazywanych przez jednostki certyfikujące oraz że na czacie spotkania zostały zamieszczone inf. w zakresie dotychczasowych uproszczeń.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta, przy dwóch głosach przeciw.

Uchwała nr 182 w sprawie zmian w działaniu „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Pani dyrektor Joanna Gierulska poinformowała, że w ramach działania M02 „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw” wybór beneficjentów następuje w drodze przepisów o zamówieniach publicznych. Dlatego też, kryteria wyboru ustalane będą każdorazowo przez komisję przetargową, również zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Dodatkowo, poinformowała, że kryteria te będą uwzględniać w szczególności: cenę, liczbę odbiorców usług doradczych, przypadającą na jednego doradcę oraz kwalifikacje i doświadczenie doradców.”. Dodatkowo Pani dyr. Gierulska powiedziała, że KE nie zgłosiła zastrzeżeń do projektu uchwały.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta, przy jednym głosie wstrzymującym się.

Uchwała nr 183 w sprawie zmian w działaniu M10 „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne”, w poddziałaniu (10.1) „Płatności w ramach zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych” oraz w poddziałaniu (10.2) „Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Pani dyrektor Joanna Gierulska poinformowała, że projekty uchwał 183 i 184 dotyczą dostosowania zapisów PROW 2014-2020 do projektowanych przepisów unijnych ustanawiających niektóre przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) od roku 2021. Dodatkowo poinformowała, że podstawa prawna nie została jeszcze opublikowana, jednak MRiRW chce być przygotowane w momencie wejścia w życie legislacji.

Pani dyrektor Joanna Gierulska poinformowała, że proponowana zmiana w uchwale nr 183 dotyczy zmiany w zakresie długości trwania zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych podejmowanych w okresie przejściowym, tj. od roku 2021.

Pani Ewa Malinowska, przedstawiciela KE, wskazała, że podstawa prawna nie została jeszcze przyjęta, dlatego też KE nie może rozpatrywać tej uchwały, aż do momentu opublikowania przyjętej podstawy prawnej.

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że uchwały nr 183 i 184 są elastyczne jeżeli chodzi o zapisy, ponieważ nie ma podstawy prawnej a konieczne jest również dostosowanie przepisów krajowych, dlatego w chwili obecnej procedowane są te zmiany. Pani dyrektor poinformowała dodatkowo o lipcowym szczycie w Brukseli i o zakładanym w przepisach, dwuletnim okresie przejściowym. Wyjaśniła, że niemiecka prezydencja zakłada, że pod koniec października powinna nastąpić publikacja tych przepisów. W przepisach dodatkowo zakłada się automatyczne przedłużenie obecnego Programu oraz znalazła się informacja o alokacji z nowego okresu programowania, która będzie do wykorzystania w okresie przejściowym.

Pani Magdalena Nowicka, zastępca dyrektora Departamentu Klimatu i Środowiska poinformowała, że przepisy przejściowe określają iż po roku 2021 można zawierać zobowiązania na okres od 1 do 3 lat. Obecny zapis w PROW 2014-2020 zawiera informacje o 5-letnich zobowiązaniach. Projekt przepisów przejściowych przewiduje, że wsparcie w ramach działania Rolnictwo ekologiczne PROW 2014-2020 może być stosowane także po 2020 r., jednak od 2021 r. zobowiązania w ramach tego działania muszą być krótsze i mogą być podejmowane na okres do 3 lat. Nowy, krótszy okres trwania zobowiązania musi mieć odzwierciedlenie w zapisach PROW 2014-2020 i legislacji krajowej.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała nr 184 w sprawie zmiany we wszystkich poddziałaniach i typach operacji w działaniu M11 „Rolnictwo ekologiczne” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Pani dyr. Joanna Gierulska, poinformowała, że procedowana uchwała dot. przepisów przejściowych. Dodatkowo dzięki wprowadzonej zmianie rolnicy będą mieli możliwość podejmowania, również od 2021 r. zobowiązań w ramach działania M11 Rolnictwo ekologiczne, przy czym zobowiązania te nie będą jak dotychczas podejmowane na okres 5 lat,

lecz na okres 3 lat. Zapewni to ciągłość naborów wniosków, trwałość stosowanego wsparcia dla rolników ekologicznych.

Pani E. Malinowska, przedstawicielka KE - ponownie poinformowała o zastrzeżeniach natury prawnej, o których była mowa podczas procedowania wcześniejszej uchwały, wskazując że KE nie może rozpatrywać przedmiotowej uchwały.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała nr 185 w sprawie zmiany we wszystkich poddziałaniach i typach operacji w działaniu M11 „Rolnictwo ekologiczne” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Pani dyr. Joanna Czaplą poinformowała, że propozycja zmiany dotyczy zwiększenia stawek płatności ekologicznych. Obecnie stawki były projektowane w oparciu o dane z lat 2010-2012. W 2019 r. stawki zostały podniesione do wyliczonych do 100% stawek wielkości. Biorąc pod uwagę zmieniającą się sytuację zaszła potrzeba ponownej ich zmiany, tak by móc zrekompensować rolnikom poniesione koszty i utracone dochody w wyniku ekologizacji produkcji. Średnio stawki były zwiększane aż o 27%. Oczekiwany efekt aktualizacji stawek płatności w ramach tego działania będzie wzrost zainteresowania rolników tym działaniem.

Pani D. Metera podziękowała za podniesienie stawek oraz odniosła się do uzasadnienia na str. 4 twierdząc, że doszło do pomyłki, w którym jest mowa o sztucznych nawozach mineralnych, a których w rolnictwie się nie stosuje.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała nr 186 w sprawie zmiany w działaniu „Dobrostan zwierząt” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Pani dyr. Joanna Czaplą odniosła się do wcześniejszej uwagi Pani Doroty Metery, odnoszącej się do uchwały 185, w sprawie podniesienia stawek opisanych na str. 4. Poinformowała, że przy wyliczaniu stawek brano pod uwagę dodatkowe koszty albo pomniejszone koszty, w odniesieniu do rolnictwa ekologicznego do produkcji standardowej. Wyjaśniła, że w związku z tym rolnicy nie ponoszą kosztów zakupu środków sztucznych nawozów.

Pani dyr. Joanna Czaplą odniosła się także do propozycji zmian w procedowanej uchwale. Poinformowała, że zgłoszono trzy propozycje zmiany. Pierwsza dotyczy złagodzenia warunku nieutrzymywania loch w systemie jarzmowym poprzez dopuszczenie czasowej możliwości utrzymania loch w jarzmie w okresie okołoporodowym, nie dłużej jednak niż 8 dni. Pani dyr. Joanna Czaplą zwróciła uwagę, na to, że jest taki wymóg, że lochy nie mogą być utrzymywane w systemie jarzmowym. Jest to system, który powoduje, że locha w żaden sposób nie może się odwrócić i niezapewnione są standardy dobrostanowe. Pani dyr. Joanna Czaplą wyjaśniła, że zaraz po porodzie, następuje bardzo dużo upadków

prosiąt. Odniosła się do badań, które wykazują, że jest to nawet 50 % oraz do wypowiedzi hodowców, którzy mówią, że dochodzi czasami nawet do 80 % upadków prosiąt przez kładącą się lochę. W związku z tym, lochę umieszcza się w jarzmie, żeby zapobiec upadkom prosiąt. Biorąc powyższe pod uwagę, zaproponowano aby przez okres 8 dni, utrzymywać lochy w jarzmie, tak by mieć na względzie zdrowie i życie prosiąt, a nie standardowo, tak jak jest to zwykle w produkcji świń, że locha jest utrzymywana z prosiętami w jarzmie 28 dni.

Dyr. Joanna Czaplą poinformowała również, że podczas spotkania przygotowawczego dla Komitetu Monitorującego PROW 2014-2020, Komisja Europejska zwróciła się z zapytaniem czy zaproponowana modyfikacja nie wpłynie na stawki płatności. Dyr. Joanna Czaplą zapewniła, że nie będzie miało to wpływu ze względu na to, że upadki prosiąt spowodowane przez kładącą się lochę nie były uwzględnione w wyliczeniu stawek płatności.

Następnie Pani dyr. Joanna Czaplą omówiła kolejną propozycję zmiany, która dotyczyła wprowadzenia limitu dla wariantów dotyczących dobrostanu krów mlecznych i polegać będzie na wypłacaniu płatności dobrostanowych dla gospodarstw posiadających maksymalnie do 100 szt. krów mlecznych. Wyjaśniła, że zaproponowana modyfikacja wynika z tego, że gospodarstwa większe radzą sobie dobrze i pod względem ekonomicznym mają wysoką opłacalność. Poinformowała także, że jeśli spojrzeć na dane, to okazuje się, że tylko 2% gospodarstw, które mają powyżej 100 krów, wnioskowało na pomoc w ramach wariantu „wypas krów mlecznych” czy „zwiększenie powierzchni bytowej w budynkach”. Pani Poinformowała, że dane pokazują, że 2% gospodarstw wykorzystałoby cały budżet przed zwiększeniem, aż 41 %, a po zwiększeniu tego budżetu te 2% gospodarstw będzie wykorzystywało 27 % całkowitego budżetu. W związku, z czym dochodząc do wniosku, że gospodarstwa powyżej 100 szt. krów mlecznych będą sobie w stanie poradzić i zapewnić środki na poprawę bytową utrzymania zwierząt, jest potrzeba aby środki publiczne kierować do gospodarstw które je najbardziej potrzebują.

Następnie Pani Dyr. Joanna Czaplą poinformowała, że trzecia zmiana w uchwale jest zmianą typowo techniczną oraz, że na spotkaniu przygotowawczym zobowiązała się do dokładnego doprecyzowania PROW 2014 -2020 w części dot. działań łagodzących ,tj. jakie dokumenty towarzyszące musi rolnik przedkładać w odpowiednich wariantach. Pani Dyr. Joanna Czaplą przedstawiła zmiany polegające na tym, że w wariantcie 2.1 „wypas krów mlecznych” rolnik musi mieć rejestr wypasów, a w wariantcie 2.2 i 2.3 rejestr wypasów nie jest obowiązujący, gdyż jest tam plan działania, plan poprawy dobrostanu.

Podsumowując Pani dyr. Joanna Gierulska jeszcze raz podkreśliła, że korekta tej uchwały polega na uzupełnieniu PROW 2014 – 2020, w części dotyczącej działań łagodzących i wskazanie, że rejestr wypasu będzie w przypadku działań 2.1, a w przypadku pozostałych działań będą plany działania.

Następnie zabrała głos Pani Ewa Malinowska, przedstawicielka KE, która powtórzyła uwagi przekazane na spotkaniu przygotowawczym. Powiedziała, że konsultacje kompetentnych służb Komisji są w toku. Poinformowała wstępnie, że Komisja Europejska ma pewne zastrzeżenia, szczególnie odnośnie pierwszego pakietu „Dobrostan świń”, czy w związku z propozycją uelastyczniającą zobowiązania beneficjentów, w dalszym ciągu cel dobrostan zwierząt,

zostanie osiągnięty.² Poinformowała, że Komisja Europejska ma również uwagi do pakietu nr 2 „krowy mleczne”, dot. wprowadzenia limitu. Komisja Europejska zwróciła się z prośbą o wyjaśnienia i dodatkowe uzupełnienie tej decyzji z perspektywy celu tego działania, czyli zwiększenia dobrobytu dla maksymalnej ilości zwierząt. Jednocześnie Pani Ewa Malinowska poinformowała, że dostała wyjaśnienia w czasie spotkania przygotowawczego, ale zwróciła się z prośbą by w uzasadnieniu tej zmiany dodać te informacje. Komisja Europejska zwróciła także uwagę, że inne kraje członkowskie zastosowały, podobnie jak w działaniach rolnośrodowiskowych, podejście degresywności oraz zwrócono się z zapytaniem czy ewentualnie w tym przypadku można by było takie rozwiązanie zastosować. Poprosiła również, aby w sprawie dotyczącej zmiany czysto technicznej, informacje zostały wpisane w odpowiednie części Programu.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała nr 187 w sprawie zmiany w działaniu „dobrostan zwierząt” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Pani dyr. Joanna Czapla poinformowała, że od 2021 roku, będzie poszerzone działanie „Dobrostan zwierząt” o kolejny gatunek, a mianowicie o owce. Celem tego działania będzie poprawa warunków utrzymania owiec poprzez zwiększenie powierzchni bytowej w pomieszczeniach inwentarskich, o co najmniej 20%. Płatność będzie przysługiwała dla samic z gatunku owca domowa w wieku, co najmniej 12 miesięcy, za zapewnienie wszystkim grupom technologicznym zwierząt z gatunku owca domowa utrzymywanych w gospodarstwie rolnym. Płatność będzie za zwiększenie powierzchni, natomiast wymogiem jest, aby w sezonie wegetacyjnym zwierzęta miały dostęp do wybiegu albo wypasu. Płatność w całości rekompensować będzie utracony dochód i dodatkowe koszty związane z podwyższonymi standardami utrzymania zwierząt. Wymogi muszą być spełnione do wszystkich zwierząt tego gatunku utrzymywanych w gospodarstwie rolnym, do wszystkich siedzib stada. Stawka płatności wyniesie 133 zł za sztukę i była liczona dla owiec matek z całym przychowkiem. Poinformowała również, że ze względu na to, że wymagana jest zwiększona powierzchnia dla wszystkich zwierząt, stawka płatności została tak skalkulowana, żeby rolnicy na tym zyskali.

Podsumowując, dyrektor Joanna Czapla zwróciła się z prośbą o zgodę na wprowadzenie zmiany, tak by jak najszybciej można było przystąpić do prac związanych z przygotowaniem się Instytucji Zarządzającej i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do wdrożenia tego działania od następnego roku.

Pani Ewa Malinowska, przedstawicielka KE, poinformowała, że na tym etapie nie ma jeszcze wyników konsultacji w Komisji Europejskiej, w związku z czym Komisja Europejska jest zmuszona zgłosić zastrzeżenia.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała 188 w sprawie zmian w rozdziale „Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW)” w podrozdziale „Dostępne środki na utworzenie i funkcjonowanie KSOW” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Na wstępie Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że zmiana dotyczy przesunięcia pomiędzy schematami pomocy technicznej w ramach środków dostępnych dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, tj. ze schematu II przesuwa się ponad 2 mln euro wkładu EFRROW do schematu I.

Pan Ryszard Kogut, zastępca Dyrektora Departamentu Wsparcia Rolników, poinformował, że zmiana w przedmiotowej uchwale polega na przesunięciu środków w ramach budżetu, który jest w dyspozycji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz że nie spowoduje to zwiększenia ogólnej kwoty środków. Dodatkowo pan dyr. Ryszard Kogut wyjaśnił, że w wyniku przeprowadzonej analizy zauważono, potrzebę dokonania alokacji środków pomiędzy schematem II a schematem I. Zmiana taka powoduje konieczność zmiany zapisów w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, ze względu na informację w rozdziale 17 w PROW 2014 - 2020, jaki budżet jest przeznaczony w ramach Programu na Krajową Sieć Obszarów Wiejskich.

Następnie Pani Ewa Malinowska, przedstawicielka KE, poinformowała, że KE zwróciła się, z prośbą o uzupełnienie wyjaśnień w uzasadnieniu dot. przedmiotowych kosztów, tj. z czego wynikają i jakiego typu koszty są tutaj dodatkowe.

Pan Roman Izdebski zwrócił się z prośbą o wytłumaczenie różnicy pomiędzy schematem I i II.

Pan dyr. Ryszard Kogut odnosząc się do pytania Pana Romana Izdebskiego wytłumaczył, że jeden i drugi schemat są finansowane ze środków pomocy technicznej. I schemat dotyczy klasycznej pomocy technicznej, czyli związanej z zarządzaniem i wdrażaniem działań PROW 2014-2020, natomiast schemat II dotyczy Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Uchwała 189 w sprawie zmian w działaniu M8 „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”, w poddziałaniu (8.1) „Zalesienie i tworzenie terenów zalesionych” oraz w poddziałaniu (8.5) „Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Pani Dyrektor Joanna Gierulska na wstępie poinformowała, że jest to zmiana polegająca na zwiększeniu dwukrotnym maksymalnej powierzchni, do której można ubiegać się o pomoc w całym okresie programowania. Zmiana ta umożliwi ubieganie się o pomoc beneficjentom, którzy osiągnęli limit i będą mogli zgłosić nowe powierzchnie pod zalesienie. Pani dyr. Gierulska poinformowała również, że do tej uchwały Komisja Europejska nie zgłaszała uwag.

Następnie Pani Magdalena Nowicka, Zastępca Dyrektora Departamentu Klimatu i Środowiska poinformowała, że zmiana dotyczy rozszerzenia limitu zalesień, aby beneficjenci, którzy mają

w rezerwie jakieś grunty i są gotowi je zalesić, mogli z tego skorzystać. Pani dyr. Magdalena Nowicka, poinformowała, że dzięki tej zmianie będzie szansa na wykorzystanie do końca programu limitu finansowego przeznaczzonego na ten instrument.

Pan Krzysztof Kwatera stwierdził, że wydaje się, że stopień realizacji zalesień jest słaby. Nawiązał również do wcześniejszej dyskusji, związanej z podniesionymi stawkami w rolnictwie ekologicznym oraz informacji o wcześniejszych zmianach dotyczących podejmowania działalności przez rolników, które przyniosły efekt w postaci zachęcenia do podjęcia działalności. Zauważył, że w poddziałaniu zalesienia chcemy podnieść te stawki dwukrotnie, licząc na to, że zainteresowanie tym instrumentem będzie większe. Pan Krzysztof Kwatera w swojej wypowiedzi wrócił do kwestii rolnictwa ekologicznego i obaw, że będą niewykorzystane środki. Zauważył, że jeżeli jest rosnący rynek na tego typu produkty, to może rzeczywiście za mocno mówimy o produkcji metodą ekologiczną. Może metoda tradycyjna jest już wystarczająca do promocji. Poinformował, że oczekuje w działaniach takich jak rolnictwo ekologiczne, produkcja tradycyjna, realizacja strategii „Od pola do stołu”, aby rzeczywiście wykazywać się jakąś aktywnością.

Odnosząc się do wypowiedzi, Pani dyr. Magdalena Nowicka poinformowała, że proponowana zmiana dotyczy zwiększenia powierzchni, do której można dopłacać do zalesienia jednemu beneficjentowi oraz że stawki były zmieniane w trakcie trwania Programu w zeszłym roku. W tej chwili mowa jest o zwiększeniu limitu powierzchni.

Pan Krzysztof Kwatera poinformował, że nie jest przeciwny zmianie, gdyż kwestia zalesiania jest kwestią proekologiczną. Poinformował również, że jest to działanie, które powinniśmy bardzo promować.

Uchwała została poddana pod głosowanie i w głosowaniu jawnym została przyjęta jednogłośnie.

Ad. 5

Następnym punktem porządku obrad KM PROW 2014-2020 było przedstawienie informacji na temat stanu realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 wraz z omówieniem stopnia wykonania zasady n+3, wg stanu na dzień 23 sierpnia 2020 r.

Pani Joanna Gierulska, dyrektor Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej poinformowała, że całkowity budżet Programu wynosi ponad 13,5 mld euro . Przekazała dane dot. podziału środków w programie oraz stan ich wykorzystania, wartość złożonych wniosków, wartość kontraktacji, a także wartość płatności. Podkreśliła, że w ramach złożonych wniosków jest już prawie 100 % wykorzystania środków finansowych oraz że wartość kontraktacji wynosi ponad 71% , tj. 42,5 mld zł natomiast wydatkowanie stanowi niecałe 50%, tj. 28,8 mld zł.

Podsumowując Pani dyr. Joanna Gierulska wskazała, że od początku realizacji Programu do 23 sierpnia 2020 r. zostało złożonych ponad 5,6 mln wniosków o przyznanie pomocy na kwotę ok. 58,3 mld zł, natomiast liczba zawartych umów lub wydanych decyzji wyniosła blisko 4,4 mln na kwotę ok. 42,5 mld zł. Poziom kontraktacji wynosi 71,86% dostępnego budżetu. Odniosła

się też do dokonywanych zmian Programu w zakresie realokacji środków finansowych. Poinformowała, że wsparcie w ramach Programu otrzymało ponad 1 mln beneficjentów oraz przedstawiła szczegółowe informacje dotyczące wykorzystania środków PROW 2014-2020 w ramach poszczególnych działań. Odnosząc się do zasady N+3 dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że w celu spełnienia zasady N+3 dla wkładu środków przypisanych do roku 2017, niezbędne jest dokonanie do końca 2020 r. narastająco płatności ze środków EFRROW w wysokości co najmniej 4 mld 500 mln euro. Dodatkowo na koniec II kwartału 2020 r. wydano narastająco 4 mld 110 mln euro, w II półroczu 2020 r., należy wydać co najmniej 454 mln euro ze środków EFRROW., natomiast w I półroczu 2020 r. zrealizowano płatności na poziomie 611,5 mln euro. Ponadto dodała, że według prognoz ARiMR planowała wydanie w całym 2020 r. środków EFRROW w wysokości 1 mld 106 mln euro. Zakłada się płatności na kwotę blisko 174 mln euro środków EFRROW w ramach nowego działania M21 (wsparcie związane z COVID-19) oraz ponad 200 mln euro środków EFRROW tytułem zaliczek dla działań obszarowych. Łącznie oznacza to zakładaną kwotę wydatków na poziomie blisko 1 mld 500 mln euro, co pozwoliłoby na spełnienie zasady N+3 na poziomie około 109%.

Dodatkowo, Pani Dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że w dniu 18 sierpnia 2020 roku Komisja Europejska wydała decyzję wykonawczą zatwierdzającą zmianę Programu obejmującą wprowadzenie do PROW 2014-2020 działania M 21 „Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników i MŚP szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z Covid -19”. Poinformowała także o ogłoszeniu dot. naboru wniosków w ramach działania COVID-19. oraz szczegółowo omówiła zasady pomocy.

Następnie zostały przedstawione zmiany finansowe. Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała o zmniejszeniu o 328,4 mln euro budżetu Modernizacji gospodarstw rolnych i przesunięcie go na następujące instrumenty wsparcia:

- 273,4 mln euro na działanie Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników i MŚP szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19;
- 50 mln euro na Przetwórstwo i marketing artykułów rolnych;
- 5 mln euro na działanie Współpraca.

Poinformowała o zwiększeniu budżetu Pomocy technicznej o 35,4 mln euro, przesunięciu limitów pomiędzy celami szczegółowymi (z celu szczegółowego 2A na 3A o 1 665 285 euro) w obrębie działania M16 Współpraca oraz zwiększeniu puli środków przeznaczonych na instrumenty finansowe w ramach działania Inwestycje w środki trwałe o 18,6 mln euro. W dalszej części prezentacji zostały przedstawione informacje w zakresie instrumentów finansowych polegających na rozszerzeniu zakresu stosowanych instrumentów finansowych poprzez dodanie do udzielanych z Funduszu Gwarancji Rolnych gwarancji spłaty kredytów obrotowych Funduszu Gwarancji Rolnych z dopłatami do oprocentowania tych kredytów w wysokości 2%.

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała również o zmianie w poddziałaniu 5.1, *polegającej na modyfikacji warunku dostępu do instrumentu wsparcia „Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej”* tak aby objąć pomocą również rolników posiadających świnie ras rodzimych, wypełniającym zobowiązania związane rolno-

środowiskowo-klimatyczne w zakresie pakietu 7 - Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie. Kolejna zmiana dotyczyła działania *M19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* i polegała na usunięciu obowiązku przyznawania przez lokalne grupy działania (LGD) dodatkowej punktacji w ramach kryteriów wyboru operacji związanych z zakładaniem oraz rozwijaniem działalności gospodarczej, a mianowicie kryterium premiującego tworzenie nowych miejsc pracy poza wymagane minimum (1 miejsce pracy). Zmiany w działaniu *M16 Współpraca* dotyczyły również łańcucha dostaw na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych oraz wsparcia działań promocyjnych w kontekście lokalnym, związanych z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych, dokonano modyfikacji warunków dostępu do tego typu pomocy. Modyfikacja ta obejmuje zmianę składu grupy operacyjnej polegającą na zniesieniu wymogu zapewnienia udziału w takiej grupie co najmniej 2 różnych podmiotów należących do różnych (wskazanych w PROW 2014-2020) kategorii, wprowadzenie minimalnego zestawu kryteriów wyboru operacji ze względu na ich specyficzny charakter oraz wprowadzenie zryczałtowanej płatności. Ponadto poinformowała o zmianach w działaniu *M06* polegających na usunięciu jednego z warunków dostępu do wsparcia, zgodnie z którym podmioty korzystające z pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, objętego PROW 2007–2013 nie mogą ubiegać się o wsparcie na operacje typu „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych”. Ostatnim elementem prezentacji było przedstawienie informacji dot. aktualnie ogłoszonych i trwających naborów wniosków w ramach PROW 2014-2020.

Po przedstawionej prezentacji Pan Roman Izdebski, przedstawiciel Polskiej Izby Technologii i Wyrobów Naturalnych, poprosił o wyjaśnienie, czy jest prawdą, że ok. 88 % PROW 2014-2020 przeznaczane jest na płatności związane z ONW. Czy rzeczywiście, aż taki procent środków PROW przeznaczony jest na ONW?

W odniesieniu Pan Paweł Ściański, zastępca dyrektora WPR, wyjaśnił, że na przedstawionym w prezentacji wykresie zaznaczone jest 80 % wykorzystanych środków ONW. Oznacza to, że 80 % budżetu ONW zostało już wypłaconych. Nie oznacza to, że na ONW zostało przeznaczone 80 % środków PROW 2014-2020.

Ad. 6

Ostatnim punktem posiedzenia KM PROW 2014-2020 były sprawy różne, podczas którego Pani dyrektor Joanna Gierulka zaprezentowała prezentację dotyczącą *zmiany PROW na lata 2014-2020 w kontekście okresu przejściowego i możliwości alokacji środków w nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027*.

W prezentacji przedstawione zostały zmiany PROW 2014-2020 w kontekście okresu przejściowego i możliwości alokacji środków w nowej perspektywie finansowej na lata 2021 - 2027. Poinformowała, że 30 czerwca 2020 roku w ramach trilogu Rada UE i Parlament Europejski uzgodniły przepisy przejściowe. Nie osiągnięto jednak porozumienia z KE. Uzgodnienia dotyczyły:

- długości okresu przejściowego, który ustalono do 31 grudnia 2022 roku;
- automatycznego wydłużenia programów rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 o 2 lata;
- wykorzystania alokacji z roku 2021 i 2022 na zasadach określonych w rozporządzeniu 1305/2013;

Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że kwota alokacji dla Polski na rok 2021 wynosi 317 890 530 euro natomiast podział alokacji z 2022 roku dla poszczególnych krajów, będzie po zakończeniu prac nad Wieloletnimi Ramami Finansowymi i osiągnięciu porozumienia z KE. Pani dyr. Joanna Gierulska poinformowała również, że Prezydencja niemiecka przewiduje zakończenie prac nad przepisami przejściowymi i publikację rozporządzenia w październiku 2020 roku. W konkluzjach ze szczytu Rady Europejskiej wskazano, że okres przejściowy dla WPR powinien trwać do końca 2022 r. Poinformowała również, że

- uzgodniony budżet WPR podniesiony do 344 444 mld euro (o prawie 12,2 mld więcej niż proponowała pierwotnie KE)
- wydatki na II filar – alokacja zwiększona do 77 850 mld euro (o 7,8 mld więcej niż pierwotna propozycja KE)
- poziom wydatków WPR ukierunkowany na klimat – 40%, zgodnie z pierwotną propozycją KE, ale zwiększony poziom ogólnego ukierunkowania wydatków całego WRF na rzecz klimatu z 25 do 30%,

Poinformowała także o zasadach transferu środków pomiędzy filarami, dostępnych 7,5 mld euro dla II filara WPR w ramach EIO.

Pani Dyr. Joanna Gierulska poinformowała również o tym, że na przełomie 2020/2021 planowana jest duża horyzontalna zmiana w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, która umożliwi wykorzystanie alokacji z okresu przejściowego dla środków Planu Strategicznego WPR.

Po prezentacji głos zabrał Pan Roman Izdebski, przedstawiciel Polskiej Izby Technologii i Wyrobów Naturalnych stwierdzając, że jest od wielu lat przeciwny sposobowi podziału budżetu WPR między państwa członkowskie i rolników o niskiej dochodowości i zapytał czy w przedstawionych w prezentacji propozycjach dotyczących PROW 2021-2027 mamy informację, jaka wielkość budżetu dla Polski przysługuje z I filara? Następnie Pan Roman Izdebski zwrócił się do Pani Ewy Malinowskiej, jako przedstawiciela Komisji Europejskiej, z zapytaniem jak długo można łamać Traktat Lizboński w przypadku WPR? Stwierdził, że to, co jest prezentowane, jest kontynuacją łamania Traktatu Lizbońskiego. Można mieć wrażenie, że ktoś inny napisał Traktat Lizboński ktoś inny pisze założenia do WPR, a jeszcze inni dzielą pieniądze? Stwierdził, że jest tu całkowita rozbieżność. Pan Roman Izdebski zaapelował do Komisji Europejskiej ostrzegając, że jeśli w następnej perspektywie będzie taki podział, jaki jest proponowany to Unia się rozpadnie, ze względu na to, że łamie praworządność w przypadku WPR, od co najmniej 20 lat; czyż można sobie kpić z 2/3 gospodarstw rolnych w UE mających powierzchnię poniżej 5 ha? Stwierdził, że te gospodarstwa są ewidentnie finansowo dyskryminowane. Kontynuując stwierdził, że w 2009 roku 80 % polskich gospodarstw oficjalnie było skazanych na wyginięcie - na takie gospodarstwo przeznaczano

poniżej 1250 euro rocznie. Taki proces zachodził w Europie wcześniej i dotyczy nie tylko Polski. Zadał pytanie jak długo można czekać na opamiętanie się decydentów, którzy decydują o podziale pieniędzy WPR? Kontynuując stwierdził że nie można łamać zapisu art.3 Traktatu Lizbońskiego o zrównoważonym rozwoju, spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej. Zadał także dalsze pytania:

1) Dlaczego modernizacja dotyczy tylko 1% gospodarstw w Polsce?; czy oznacza to, że 99% gospodarstw w Polsce ma się dobrze?

2) Dlaczego nie możemy skutecznie zrealizować tak potrzebnych działań jak modernizacja gospodarstw, poprawa jakości gleby, działań rolnośrodowiskowych czy rozwój rolnictwa ekologicznego?

Zauważył, że większość gospodarstw nie ma jakichkolwiek szans rozwojowych i wynika to z podziału środków, które preferują od wielu lat tylko małą grupkę gospodarstw unijnych. Zadał kolejne pytania czy możemy mówić o racjonalności WPR, jeśli od lat przeznaczamy pieniądze z płatności bezpośrednich (ok. 70% subsydiów rolniczych) przede wszystkim dla ok. 2% gospodarstw? Czy jeśli teraz robi się ograniczenia w przydziale największych płatności bezpośrednich, które nadal będą najważniejszym instrumentem finansowym i gdy zostanie zrobiony Krajowy Plan Strategiczny, to oszczędności z tego tytułu zostaną przeznaczone na wyższe płatności bezpośrednie dla biedniejszych państw, czy zostaną przeznaczone na zdobywanie przewagi przez bogatsze państwa? Na marginesie dyskusji o WPR Pan Roman Izdebski zaapelował, aby w dyskusjach nie szermować bez opamiętania praworządnością. Zauważył, że Polska jest oskarżana o łamanie praworządności w różnych obszarach, co do których UE nie powinna się w ogóle wypowiadać, bo kompetencje Unii w tych obszarach nie są objęte Traktatem Lizbońskim, podczas gdy a w przypadku WPR praworządność jest łamana od 20 lat i o tej „praworządności” w ogóle się nie wspomina. Zadał także retoryczne pytanie jak chcemy budować zrównoważone rolnictwo UE w sytuacji opisanej powyżej? Jak można żądać od rolnika, który ma 460 euro dotacji na rok, żeby się angażował w krótkie łańcuchy czy zielony ład?

Pan Roman Izdebski zadał również pytanie dotyczące opisywania realnych potrzeb polskiego rolnictwa w planie strategicznym. Wyjaśnił, że przede wszystkim, chodzi tu m.in. o jakość gleby. Zwrócił uwagę na to, że mamy w Polsce 2/3 kwaśnych gleb, a drobni rolnicy w Polsce, tak samo jak na poziomie całej UE, dominują. Nadmienił, że rolnicy posiadający gospodarstwa o powierzchni poniżej 50 ha gospodarują na 70 % użytków rolnych w Polsce. Zwrócił się z zapytaniem jak ochronić ten potencjał? Reasumując ostrzegł że, jeśli WPR będzie kontynuowana na dotychczasowych zasadach to zostanie zniszczone nie tylko polskie, ale także unijne rolnictwo.

W odniesieniu Pani Dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że jest to bardzo szeroki temat i wszelkie tego typu uwagi są odnotowywane. Jeśli chodzi o nowy program to są prowadzone analizy SWOT z udziałem ekspertów oraz że są prowadzone konsultacje. Podsumowując Pani Dyr. Joanna Gierulska powiedziała, że będą prowadzone działania, które powinny doprowadzić do wypracowania jak najkorzystniejszych rozwiązań dla polskich rolników.

W kontekście pytania dot. I filara, Pan Paweł Ściański, zastępca dyrektora WPR, poinformował, że po negocjacjach dla wieloletnich ram budżetowych, dla Polski przeznaczona jest kwota ok. 21,6 miliardów euro i jest to kwota o ok. 2,8 % większa porównując do kwoty, która była dla obecnego okresu programowania. Podkreślił również, że mówimy o cenach bieżących dla lat budżetowych, ale jest to również kwota wyższa porównując do tego, co przed szczytem, w oficjalnych dokumentach, proponowała Komisja Europejska.

Pan Roman Izdebski, przedstawiciel Polskiej Izby Technologii i Wyrobów Naturalnych przekazał prośbę do Pani Ewy Malinowskiej, by jako przedstawicielka Komisji Europejskiej przekazała apel do decydentów o poważne traktowanie rolników w UE. Od wielu już lat mamy bowiem paradoksalną sytuację: bogaci rolnicy otrzymują więcej pieniędzy od swoich biednych kolegów. A oczekujemy przecież by to biedniejsi otrzymywali więcej, aby rozwój unijnego rolnictwa był zrównoważony i zgodny z szerszymi celami UE.

Pani Ewa Malinowska odnosząc się do uwag Pana Izdebskiego poinformowała, że uwagi te i informacje można przekazać do osób faktycznie odpowiedzialnych za tego typu kwestie.

Następnie głos zabrał Pan Krzysztof Kwatera, przedstawiciel organizacji na rzecz rozwoju wsi wskazany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego, który powrócił do prezentowanych kwot. Stwierdził, że przeprowadzając wyliczenia wychodzi na to, że Filar II byłby mniejszy o ok. pół miliarda. Zadał pytanie czy w tym nowym okresie programowania, mielibyśmy tą kwotę mniejszą niż obecnie? Zauważył, że trzeba się skupić nad zaplanowaniem jednego albo dwóch lat okresu przejściowego. Planowanie Planu Strategicznego jest opóźnione i to będzie dopiero od roku 2021. Zadał pytanie, czy jeżeli planowane było, że ostatnie płatności nastąpią w roku 2022, to czy następne płatności będą w grudniu 2024 roku?

Odpowiedzi udzieliła Pani Dyr. Joanna Gierulska, mówiąc, że obowiązuje zasada N+3, czyli jeżeli będziemy mieli okres przejściowy roczny to dodajemy do roku 2021 trzy lata, a jeżeli będziemy mieli okres przejściowy dwuletni to do roku 2022 dodajemy trzy lata, czyli jest to rok 2025. Tak wygląda wydatkowanie środków. Poinformowała, że PROW 2014 -2020 będzie wydłużony, jeśli chodzi o realizację różnych konkursów. Wyjaśniła, że to nie jest tak, że w 2022 roku zostaną zamknięte konkursy. Będą realizowane dalej o ile wydamy środki w N+3. Poinformowała, że równocześnie od 2023 roku wszedłby Krajowy Plan Strategiczny. Nawiązała także do okresu przejściowego, tzn., że będzie możliwość realizowania działań w ramach PROW 2014-2020 i Krajowego Planu Strategicznego oraz do pilnowania by nie nastąpiło finansowanie tego samego z dwóch źródeł.

Następnie Pani Dyr. Joanna Gierulska odniosła się do wyliczeń Pana Krzysztofa Kwatery. Wyjaśniła, że jeśli chodzi o przesunięcie tych 30% to, jeżeli się okaże, że będzie dwuletni okres przejściowy to z kwoty 9 miliardów odejdzie jeszcze dodatkowo ok. 2 miliardy, które przeznaczone będą na okres przejściowy. W takiej sytuacji budżet Krajowego Planu Strategicznego będzie mniejszy, jednak w ramach PROW 2014-2020 jest możliwość realizacji wielu działań. Pani Dyr. Joanna Gierulska wyjaśniła, że teraz obowiązuje zasada N+3, a w Krajowym Planie Strategicznym będzie obowiązywała zasada N+2, dlatego też kluczowym zadaniem jest dobra analiza zagospodarowania tych środków. Dodatkowo Pani Dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że jednocześnie trwają prace nad Krajowym Planem Strategicznym

oraz że został wybrany wykonawca do **przeprowadzenia badania ewaluacyjnego pt. „Ocena ex-ante Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021-2027”**

Następnie Pan Krzysztof Kwatera, odniósł się do okresu przejściowego i stwierdził, że od 2021 r. rozpocznie się dyskusja o rozszerzeniu PROW 2014 -2020.

Pani Dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że na początku września będą zbierane pomysły dotyczące modyfikacji PROW 2014-2020 w związku z okresem przejściowym i na początku 2021 byłby wysłany projekt zmiany Programu do KE. Równocześnie będą prowadzone prace legislacyjne związane z ewentualnym wprowadzeniem dodatkowych instrumentów do Programu.

Pan Krzysztof Kwatera zwrócił się z zapytaniem dot. poziomu funduszu odbudowy.

Pani Dyr. Joanna Gierulska poinformowała, że w PROW 2014-2020 wysokość jest ustawiona odgórnie na poziomie wydatków, natomiast w Krajowym Planie Strategicznym, 40 % musi być pokazane w instrumentach oraz , że środki, które przyznane będą na PROW 2014 – 2020, będą rozliczane na zasadach PROW 2014 - 2020.

Pan Krzysztof Kwatera poinformował, że fundusz odbudowy miał być przede wszystkim funduszem ekonomicznym, przeznaczonym na odbudowę gospodarki i miejsc pracy. W związku z tym, zasugerował, aby były to środki przeznaczone na podejmowanie przez rolników działalności lub tworzenie nowych miejsc pracy.

Pani Dyr. Joanna Gierulska podkreśliła, że jest wiele możliwości oraz że wszystkie zadania dotyczącego Krajowego Planu Strategicznego zostaną zrealizowane w terminie.

Na zakończenie Pani Dyr. Gierulska podziękowała uczestnikom posiedzenia i zakończyła posiedzenie KM PROW 2014-2020.

Protokół sporządziły:

Izabela Kurek

Urszula Kwil